

PÉCSI Dohánygyár

ÁRA :
2,30 Ft

XVI. évf., 12. szám

A PÉCSI DOHÁNYGYÁR DOLGOZÓINAK LAPJA

1989. DECEMBER

Köszönet dolgozóinknak

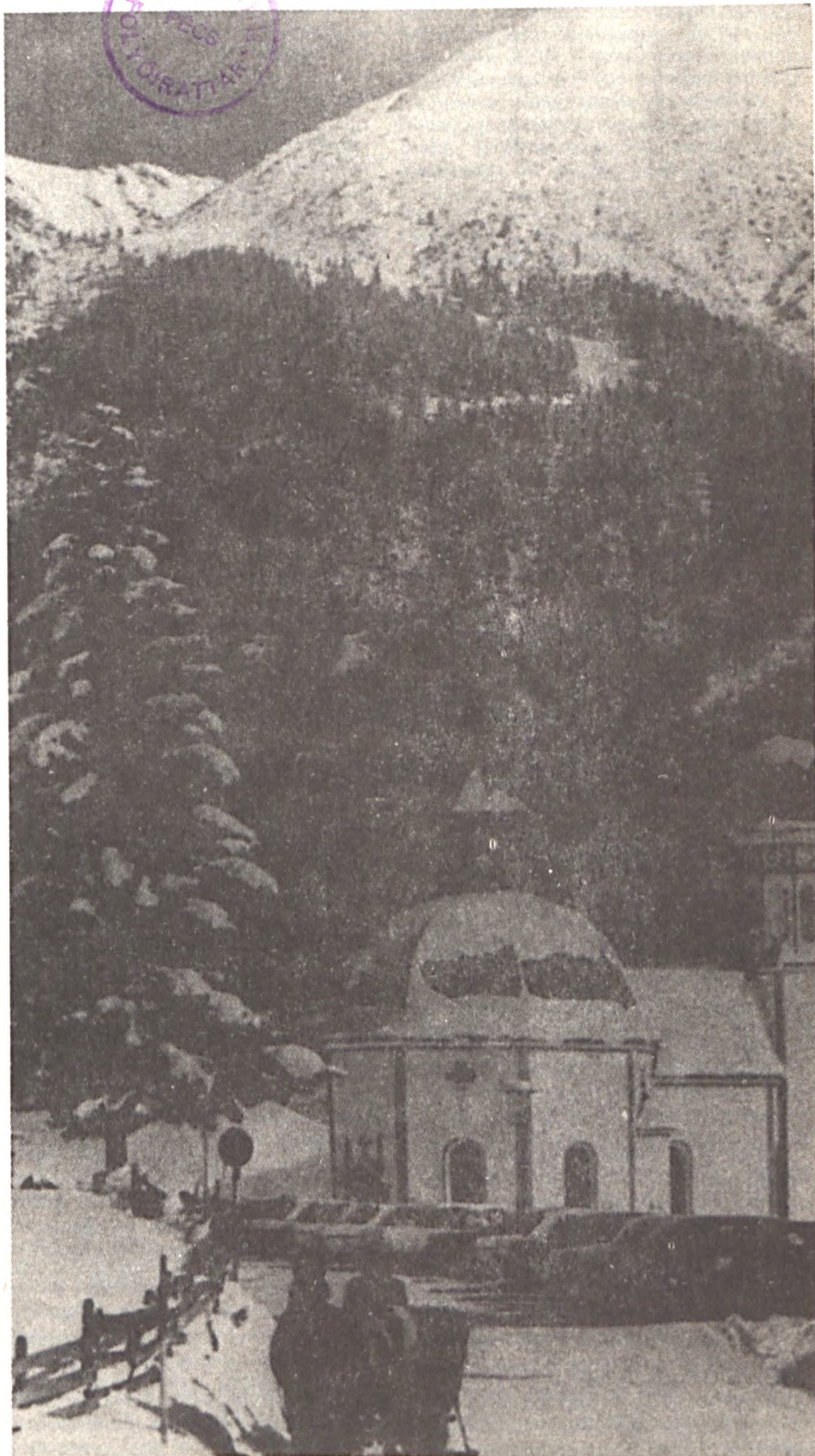
A munkáról általában sem könnyű tárgyilagos ítéletet mondani, de különösen nem könnyű akkor, ha a miénkről — és a hangsúly a tárgyilagosságon van. Az eseményeket mégis folyamatában, a feladatok megvalósíthatóságának feltételrendszerében kell vizsgálni. E nélkül nem lehet ítéletet mondani sem az elvégzett munka nehézségi fokáról, sem annak reális értékéről.

Az elmúlt év mind nehezebb gazdasági körülmények között zajlott. Az első negyedévben — bár a vállalat dolgozói a tőlük megszokott tisztességgel és becsülettel végezték munkájukat — ijesztő volt az eredmény: mindössze 5,6 millió. Az ennek feltételezett négyszerese még ijesztőbb éves perspektívákat kínált. Ezért döntöttünk úgy az áprilisi kétszeres forintleértékelés lüggvényében, hogy a magyar cigarettapiacra helyreállítjuk a Pécsi Dohánygyár dolgozói munkájának társadalmi értékét. Először a magyar dohányipar történetében, vállalati érdekből logyasztói árat változtattunk, április 1-jén, ezt követően június 1-jén. Egyik áremelés mértéke sem volt jelentős, legalábbis hasonlíthatatlanul kisebb volt, mint a költségvetés bevételeit szolgáló áremelések. Senki sem foghatja ránk, hogy nyereségedésből tettük az áremelést. Semmi más nem vezetett bennünket, kizárólag az, hogy dolgozóink munkája reálértéken jelenjen meg a magyar piacon. Nagyot fejlődünk a piac irányába. Amíg a korábbi években csak télénk kísérleteket tettünk a piaccgazdálkodás olyan jellemzői felé, mint pl. a reklám és propaganda, addig 1989-ben a dohányzással kapcsolatos reklámtiltalom ellenére — jelentősen léptünk előre termékeink ismertetése terén.

Igen jó sajtója volt a május végén megrendezett Sopianae Nivó és a június 9-én megrendezett Pall Mall sajtófogadásnak egyaránt.

A kemoszorpciós termékeink szélesedő reklámfolyamata a magyar piacon soha nem tapasztalt dinamikát adott a Sopianae Nivónak. Alig több mint fél év alatt 100 millióra növekedett egy új

(Folytatás a 2. oldalon)

Szép karácsonyt, eredményekben gazdag és boldog új esztendőt kívánunk vállalatunk minden dolgozójának!

A szerkesztő bizottság

Köszönet dolgozóinknak

(Folytatás az 1. oldalról)

cigaretta. Ez Magyarországon mindenképpen jelentős rekordnak számít. Szerencsénk volt, hogy volt is mit reklámozni! Hiszen 1989 áprilisban a vállalat egy új, nagyjelentőségű szabadalommal gazdagodott. A C vitaminos filterek mellett megjelent egy kombinált C vitaminos filterkonstrukció, amely az egészségre káros aldehideket a Nádor és Sopianae 100 cigarettáknál elért 50—60 százalék helyett 95 százalékig semlegesíti.

Hosszú előkészítés után megvalósult a Rothmans céggel való együttműködés eredményeképpen a Pall Mall cigaretta gyártása.

Technikailag is tovább léptünk. Üzembe helyeztük a harmadik Garant gyártógépsort, egy keménykartonos csomagoló gépet, majd az év második felében a Mark 9 — Max S — Cascade gépsort, melyet a gyártógép rekonstrukció előhírnökének szánunk.

Végre elfogadható szintre tudtuk emelni az új gyártócsarnok klimatizációjának határfokát.

Gyárunk kívülről szinte megszépült.

Mindezeket azért tehetjük meg, mert a vállalat az 1988. január 1-jével bevezetett ársokk hatásait sikerrel kiheverte, az 1989. évben az eredményképzés terén ismét önmagára talált.

A várható nyereség mintegy 140—150 millió forint lesz, amely lehetővé tette, hogy dolgozóink keresetszintjének növelését 18 százalékban határozzuk meg és mindezt adómentesen tettük, vagyis eleget teszünk a magyar gazdaság felé irányuló olyan követelményeknek, hogy a Pécsi Dohánygyár a keresetszint fejlesztés mellé lerakta a többleteredményt a népgazdaság asztalára.

A vállalat által felhasznált importanyagok ellentételezéseként 440 ezer dolláros kötelezettségünket fölényesen túlteljesítettük. 1989. évben végzett munkánkkal, eredményeinkkel újabb, magasabb feladatok megoldására teremtettük meg a feltételeket. Vállalatunk fejlődése a mind bonyolultabbá és nehezebbé váló gazdasági helyzet ellenére töretlen.

1990-ben már határozott irányt kívánunk venni a stabil és szilárd exporttermelés felé. Folytatni kívánjuk a korszerű, az egészségre mind kevésbé káros termékek irányába végzett kutató munkát, valamint a gyártmányfejlesztést. Folytatni kívánjuk a gyártásfejlesztést az előkészítő, gyártó és csomagoló géppark fejlesztésével.

Növelni akarjuk kapacitásunkat mind a három területen. Tovább kívánjuk bővíteni a külföldi vállalatokkal való

együttműködést, újabb licenctermekek gyártását készítjük elő és vezetjük be.

Tovább folytatjuk dolgozóink munkahelyi körülményeinek javítását, különös figyelemmel az előkészítési üzemszerekre. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy a vállalat vagyonának szakadatlan és állandó növelése mellett, dolgozóink jövedelmét úgy fejlesszük, hogy az elfogadható arányban maradjon a mindinkább növekvő inflációval. Ez az, amit a jövőre nézve a vállalat nevében megígérhetünk dolgozóinknak azaz, hogy az ehhez szükséges feltételeket 1989. évben maradéktalanul létrehozták és megteremtették.

Dolgozóink lelkiismeretes munkája nyomán létrejött eredmények adják a vállalatvezetésnek azt a lehetőséget, hogy a következő, minden valószínűség szerint még bonyolultabb és még nehezebb évben is megbirkózzunk a növekvő piacgazdaság és mind súlyosabb gazdasági körülmények között telmerülő problémákkal.

Jól dolgoztunk 1989-ben és ez megadja a lehetőséget arra, hogy 1990-ben ismét tovább folytassuk a Pécsi Dohánygyárra most már mintegy két évtizede jellemző állandó fejlődést.

Köszönöm a vállalat valamennyi dolgozójának a becsületes munkát. Kívánok békés és tartalmas karácsonyi ünnepeket, sikeres új esztendőt a magán-, családi és vállalati életükben egyaránt!

Irimi Sándor
igazgató

Tobacco Factory of Pécs-Hungary

A „C-vitaminosok” Antwerpenben

A Schelde partján elterülő Antwerpen Belgium legnagyobb kikötővárosa. Mozgalmas nagyváros és egyben csodálatos műemlékváros is. A „Nagy-Antwerpenben” több mint félmillió ember él. Itt került megrendezésre az Antwerpeni Magyar Napok 1989. november 22—24. között. Ez a rendezvénysorozat lehetőséget adott arra, hogy magyar cégek, szervezetek bemutatkozzanak Belgiumnak, a belga üzletembereknek. A szimpóziumokkal egybekötött kiállítás nagyon sok látogatót vonzott. A 10—18 óra közötti időszakban a tárgyalóasztalok szinte végig foglaltak voltak. Ami érdekes volt, hogy nemcsak Belgiumból, de Hollandiából és Dániából is jöttek az érdeklődők, akik az árubemutatókon kívül tájékoztatást kaptak a külföldi beruházásokat legjobban érintő változásokról, elképzelésekről. Ilyen célzattal megrendezésre került a magyarországi bankreformról szóló, és a vegyesvállalatok alapításának lehetőségeit ismertető tájékoztató.

Vállalatunk a három „C vitaminos” termékét mutatta be a Magyar Napokon. Szép számú érdeklődőt vonzott bemutatkozásunk. Igen sokszor kellett ismertetni a szabadsalom lényegét, annak kedvező hatását. Meglepő volt, hogy akadtak, akik már úgy jöttek a standhoz, hogy hallottak a C vitaminos filterről. Igaz, a bemutatkozást megelőzően nagy gondot fordítottunk a „terep előkészítésére”. Az ottani Magyar Kereskedelmi Kirendeltség segítségével sikerült felvenni a kapcsolatot a belga dohányipari szakemberekkel. Antwerpenben már visszajelzést is kaptunk: az előzetes véleményezésre kiküldött leírást megtárgyalták, további lépések várhatók. Ezen kívül — szinte természetesen vehetően — ajánlatot, részletes leírást kértek a filterekről, cigarettákról. Hogy mi történik ezután? Bizonytalan. De egyvalami biztos: Belgiumban a szakembereknek már mond valamit az a cégnév, hogy „Tobacco Factory of Pécs-Hungary”.

K. K. J.

Dr. Kiss Elemérné, a minőségellenőrzési osztály vezetője a MÉTE-ben végzett eredményes tudományos, társadalmi munkájáért „25 éves MÉTE Társadalmi Munkáért Emlékplakett”-et kapott, amelyet Holló János akadémikus, a MÉTE elnöke adott át.

PÉCSI DOHÁNYGYÁR

A Pécsi Dohánygyár dolgozóinak lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság

Felelős szerkesztő:

Dr. Simonné dr. Bernáth Erika

Kiadja a Baranya Megyei
Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: Bodó László

Előfizetési díj egy évre: 27,60 Ft

89-252 Pannónia Nyomda
7622 Pécs, Zólyom u. 2.

A csomagolás döntő lehet A fogyasztó szava, a termék „válasza”

A cigarettapiac Magyarországon is a versenyhelyzet kialakulásának küszöbére ért — ha bizonyos gátló tényezők a verseny ellen is hatnak —, ami egyet jelent azzal, hogy a gyártók életében meg kell hogy jelenjen a marketing. A marketing, mint a piaci alkalmazkodás hatékony eszköztársa, a gyártmányfejlesztés munkáját is alapvetően befolyásolja. A gyártmányfejlesztő munka részének tekinthetjük a már meglévő gyártmányok figyelemmel kísérését, ezektől mi várható a jövőben, milyen területen kell újítani. A piaci részese-
dés fenntartásához — ami a Pécsi Dohánygyár esetében október hónapban 44,5 százalék volt — esetleg fokozásához pedig csak a piac igényeit figyelembe vevő fejlesztési ötletek vezethetnek. A keresleti oldal pontos, aprólékos feltárásával és a versenytársak termékeinek elemzésével lehet ezen feladatokat úgy ellátni, hogy a vállalat minél eredményesebb gazdálkodását szolgálják. A vállalati sikerek egyik forrása — ha nem a legfontosabb! — az állandó, szoros kapcsolattartás a vevőkkel. Ennek jegyében zajlott le november 20-án az a termékbemutató és próbaszívás, melyet a gyár szervezett a JPE Universitas utcai kollégiumában. A plakátokon meghirdetett jutalomcigaretta reményében sokan voltak kíváncsiak, mit is kell tenniük ennek érdekében. A negyedéves közgazdász hallgatók *Törőcsik Mária*, a JPE közgazdaságtudományi kar marketing tagozatának tanára segítségével háromféle kérdőívet állítottak össze és szervezték meg a mozgósítást a diákok körében a tesztlapok kitöltésére.

Az első kérdőív Magyarországon gyártott hazai fejlesztésű és licenc 100 mm-es cigarettákkal kapcsolatban tett fel kérdéseket. A válaszokat a már meglévő ismereteikből meríthették, illetve tablón bemutatott 100 mm-es cigarettásdobozokat látva és összehasonlítva tudták megadni. Kikértük a diákok véleményét egy új cigaretta csomagolási terveiről is. A bemutatott harmadik részében pedig próbaszívásra invitáltuk őket, mely során két összehasonlító teszt kérdéseire kértük válaszukat. Az első tesztnél a *Sopiana Nívó*, a *Sopiana 100* és a *Milde Sorte 100* cigarettákat a márkanév ismerete nélkül szívták el, majd ugyanezen kérdésekre válaszoltak a márkanév ismeretében is.

A kitöltött kérdőívek igen érdekes eredményt mutatnak a piac e kls szeletének véleményéről, dohányzási magatartásokról. A kérdőíveket kitöltők nagy része *Sopiana* cigarettát szív, a férfiak

általában 10—15 szálát, a nők körülbelül 8 szálát naponta. A résztvevők között kiemelkedően magas a licenc, illetve import cigarettákat szívók száma.

A 100 mm-es cigarettákkal kapcsolatos kérdésekre kapott válaszokból világosan kiderült, hogy a *Nívó* osztatlan sikert arat a nők körében. Különösen a *Sopiana*-t szívó nők helyezték minden kérdésben pozitív helyre a *Nívó* — leggyengébb cigarettának ítélik, állandó fogyasztásra szívesen választanák és nőknek ezt a cigarettát ajánldékoznák a 100 mm-es cigaretták közül.

A férfiaknál a bemutatott cigaretták közül a *Marlboro* az elsődlegesen kedvelt cigaretta, bár a dohányzó férfiak egyöntetűen a *Nívó*-t ítélték a leggyengébbnek.

A próbaszívás eredményei azt mutatják, hogy a nők kedvelt cigarettája lett a *Nívó* (legalábbis ebben a fogyasztói körben) az izhatást, cigaretta erősségét, szívhatóságát tekintve. A férfiak is pozitívan minősítették az előbbi három jellemző alapján. Mégis rendszeres fogyasztásra általában a *Milde Sorte*-t választanák az elszívott *Sopiana Nívó*, *Sopiana 100* és *Milde Sorte* közül. A jól ismert, nagy hagyományokkal rendelkező márkanév fogyasztói döntéseket befolyásoló hatása jelenik meg ebben.

A csomagolás alapján adott válaszok között a *Sopiana 100* és a *Nádor* nem, vagy csak alig szerepel, ami arra enged következtetni, hogy e két termék csomagolása nem kelt érdeklődést e vevőkörben, nem elég figyelemfelkeltő. Az igaz ugyan, hogy a piacnak csak igen kis szeamensét — a pécsi egyetemi hallgatók egy csoportját — kérdeztük meg, de ebből is megállapítható, hogy a már ismert, nemzetközi márkák — *Marlboro*, *Milde Sorte* — igen erős pozícióval rendelkeznek. A hallgatók dohányzási szokásait presztízszempontok is befolyásolják.

A *Sopiana 100* és a *Nádor* esete pedig azt mutatja, hogy a csomagolás milyen erősen befolyásolja a fogyasztói termékkép kialakulását. A hallgatóknak tetszett a rendezvény, máskor is szívesen részt vennének egy ilyen megkérdezésben. Véleményem szerint éppen ebben található az esemény eredménye. A kérdőívek kiértékeléséből nyert információkon túl a fogyasztóval személyes kapcsolat alakul ki: érzik, hogy az ő véleményére kíváncsiak, foglalkoznak vele, bevonják a döntésbe. A gyár-
ral és termékeivel kapcsolatos élményei gazdagodnak, ezek elraktározódnak. Hatásukat pedig akkor fejtik ki, amikor a fogyasztó döntés előtt áll: milyen cigarettát vásároljon?

Tomis Anikó

Minőség- felügyeleti ellenőrzés

Olvasóinkat évről évre tájékoztatjuk annak az ismétlődő minőségfelügyeleti ellenőrzésnek az eredményéről, melyet a Gazdasági Bizottság határozatával összhangban a MÉM Felügyeleti Főosztálya írt elő az élelmiszerelőállítók minőségszabályozási tevékenységének — ezen belül a belső minőségellenőrzésnek személyi és tárgyi feltételeinek — ellenőrzésére, értékelésére.

November hónapban tartotta meg *Schumann Róbert* igh. főmérnök a Baramya megyei Állategészségügyi Ellenőrző Állomás részéről vállalatunknál az évi minőségfelügyeleti ellenőrzését. Az ellenőrzési szempontok a következők voltak:

— gyártott termékek minőségi színvonala,

— nyers- és segédanyag átvételi feltételei, minősítése, reklamációk bonyolítása,

— a gyártástechnológia korszerűsítése, technológiai berendezések műszaki fejlesztése,

— gyártásközi minőségellenőrzés,

— késztermék minőségellenőrzése,

— laboratóriumi vizsgálatok, minősítések, azok hitelességének bizonyítása,

— készterméktárolás,

— a minőség anyagi ösztönzése,

— minőségellenőrök szakmai továbbképzése.

A felügyeleti ellenőrzés az említett területeken ebben az évben is kedvezően nyilatkozott, kiemelve különösen a *Pall Mall* export filteres cigaretta kiváló minőségben történő gyártási bevezetésének kimunkálását, az előállítás folyamatában az azonnali visszacsatolást megvalósító gyártásközi minőségellenőrzést a megfelelő műszeres vizsgálatok végzésével. Dicséretesnek tartotta azt a vállalati stratégiát, hogy a vezetés kiemelt figyelmet fordít a minőségellenőrök szakmai továbbképzésére, ugyanis példátlan az élelmiszeriparban, hogy egy vállalatnál az elmúlt két évtizedben szakaszban 7 minőségellenőr vett volna részt a MÉM Mérnök- és Továbbképző Intézet által szervezett, magas követelményrendszerrel támasztó továbbképzésben igen jó eredménnyel.

Fentiek figyelembe vételével a vállalat 1989. évi minőségfelügyeleti minősítése a minőségbiztosítási munka szempontjából újra „kiváló”, a tavalyi 93 pont helyett 95 pont az értékmérő szám.

Dr. Kiss Elemérné

Válasz a válaszra

Ismét a gépmesterekről

A gépmesterek helyzetéről írt cikket — mivel a termelési osztályokon viszonylag szűk rétegről van szó — a gépészeti vonalvezetés figyelmébe ajánlottam. Épp ezért nem állt szándékomban átfogó elemzést írni arról, hogy mi minden kell a termeléshez, a termelés biztosításához. Én abból indultam ki, hogy akkor, amikor minden adott, minden osztály a maga részéről a legoptimálisabb feltételeket biztosítja a termeléshez (ebben benne van a tmk, anyagosztály, vezetés stb. munkájának elismerése), akkor milyen probléma veszélyezteti a termelést? Egy adott helyen, adott viszonyok között lett a mi munkánk elemezve, nem sértve ezzel mások munkáját, munkaterületük fontosságát. Hogy a termelési osztályról volt szó, az egyértelműen kiderült a cikkből.

Csodálat helyett

Mivel gépészeti, szakmai kérdéseket feszegettem, arra számítottam, hogy ebben a dologban jártas fejt ki véleményét. De nem ez történt, ezért azt a következtetést kell levonnom, hogy megállapításaim lényeges mondanivalóival a szakmai (gépészeti) irányítás úgy, ahogy egyetért. Az a vád ért, hogy sok embert megsértettem. Számítottam rá, de elsősorban arra, hogy saját munkatársaim, kollégáim sértődnek meg azért, amiért az amúgy is ingatag gépmesteri tekintélyt még jobban aláásom. Nyugodt szívvel állapíthatom meg, hogy kollégáim zöme felismerte, hogy *nem ellenük, hanem értük* íródott a cikk. Hogy a felvetett problémák megoldásával az ő munkájuk lesz könnyebb, hatékonyabb.

Úgy érzem és tapasztalom, hogy egyes vezetők azok, akik megsértődtek, és ezt a sértődöttséget vélem kiérezni a válaszadó tollából is, mely *enyhén szólva lekezelő, személyeskedő, viszont a felvetett problémákra, a „hogyan tovább”-ra választ nem adó*. Vitázni érdeemben csak a témában jártas, annak problémáit mélységében ismerőkkel lehet. Egyéb esetekben személyeskedés, parttalan vitává fajul az ügy. Ezt elkerülve azért pár dologra válaszolnék.

Azzal egyetértek, hogy a kiváló gépmestereket nem csodálni kell. Minden poszton meg kell találni a jók-jobbak-jegjobbakat megillető helyet és csodálat helyett a *produktuma szerint* meg kell fizetni. A termelési osztályokon meg kell találni, hogy a munkakörök egymásra épülésében a gépmesterek hol állnak. Az üzemelés biztosítása, a hibák elhárítása vagy a gép kiszolgálása, vezetése-e a fő feladata. E kettőt nem lehet és nem is szándékozom teljesen szétválasztani, csupán jelezni, hogy nem mindegy, melyik, milyen arányban jelentkezik a napi munkánk során.

Nem vezetői kegy

Az elmúlt években egyes területeken az utóbbi felé tolódott el a fő súly. Ez pedig már nem a szakmánknak megfelelő munkavégzés, hanem segédmunka. Az utóbbi években szépen összeolvadt a két munkakör. Szerintem fontos a jövőben a szakmunkát a segédmunkától elválasztani. Ugyanis munkamorálunk, munkaerőcsünk hanyatlásának fő oka (nem csak nálunk), hogy az elmúlt évtizedekben a politikai vezetés demagógiából, az „egyenlő munkáért egyenlő bért” népszerű jelmondat hangoztatásával megkezdte a *differenciált munka értékének rombolását*, lekezelte, leértékelte a szellemi munkát, a segédmunkát a szakmunka szintjére emelte. Ennek következménye, hogy leszoktatták a munkásokat a pontos, igényes munkavégzésről. Most *újra meg kell tanulnunk dolgozni* és a magasabb végzettségű tudást értékének megfelelően honorálni. Ezt pedig becsületes munkával kell kényszeríteni, mert *nem vezetői kegy* az ilyen munka elismerése, *hanem munka által szerzett jog*. Nem elég kijelenteni, hogy speciális dohányipari szakmunkának kell tekinteni a gépmesteri munkakört. Ez oktatás, képzés nélkül nem megy. Mivel ezek alapvetően hiányoznak, hiányzik a betanulás lehetősége jól képzett szakemberek mellett, ebből következik a szakmai hiányosságok egyik alapvető baja. Ennek eltérése nem a főgépmesterek hibájául róható fel. Rossz felvételi rendszer, nem kellő oktatási-betanulási rendszer, az

ség nem áll rendelkezésünkre e hibák kijavítására. *Tanítani pedig csak azt lehet, aki maga is tanulni akar.*

Az egoizmus vádja is utolért. Személyem minden áron való mások személyisége elé helyezése, a saját énem központba állítása — durván fogalmazva a meghatározást... Nem magamat ajánroztam, hanem mintegy 80 ember munkáját érintő problémáról írtam. Azon túlmenően aggodalmamnak adtam hangot, ha nem teszünk valamit, a vállalat jövője is nehezebbé válik. Én nem nevezem egoistának azt az embert — legyen az akár fizikai, akár szellemi dolgozó —, aki munkájára, szakmai végzettségére igényes, azt jól elvégzi, aki ennek fejében megfelelő elismerést vár. Én az ilyen embert nem egoistának, hanem önzertesnek nevezem.

Munkafegyelem — bér

Sajátos munkánkat figyelembevéve javaslatom így szól röviden: gépmesteri munkakörbe a jövőben megfelelő szakmai végzettségű embereket alkalmazzanak; biztosítson a vállalat betanulási időt; képezze, készítse fel erre a feladatra, tegye alkalmassá e speciális munkakör ellátására. Támasszon követelményt, tegye érdekeltté őket, hogy munkájukat mindenkor a legjobb tudásuk szerint végezzék, és ennek fejében fizesse is meg őket. Ezt az egészet csak együtt lehet kezelni és alkalmazni. Én hiszem, hogy a követelményeknek eleget tevő, jól megfizetett emberek a munkafegyelem javulását segítik elő. Ejnye-ejnyékkel nem sokra mentünk. Legjobb fegyelmező, ha az illető tudja, hogy jól fizető állása vagy a bére körül veszélybe, ha megbízhatatlan, link.

Munkaköri leírás

Vallom, hogy szükséges az is, hogy ezeket a munkaköri leírásokat számunkra a gépészeti osztálynak kell összeállítani. Abban egyetértek, ez nem lehet kívánsághangverseny, de hogy mi kerüljön bele, azt szakmánk határozza meg! Szükséges már a felvételnél közölni, mit tartalmaz a munkakörrel kapcsolatos feladat, hogy az illető tudjon választani, vállalja vagy sem.

Eltűzött és lekicsinylő az a megállapítás, hogy régi felvételi tesztek (nem tudom, részt vett-e rajta?) ma már egy iskolás gyerek is előbb megoldaná, mint egy jól képzett gépmester. Ezzel a cikk írója egyben minősíti a termelési osztályokon dolgozó gépmesterek szellemi képességeit, melyet — mivel ránk nézve sértőnek tartunk — *határozottan visszautasítunk!* Azt hiszem, önmagára adó vállalat igenis megnézi, kit vesz fel, al-

(Folytatás az 5. oldalon)

Ismét a gépmesterekről

(Folytatás a 4. oldalról)

kalmass-e arra a feladatra, ahová szánják. A felvételi teszt már önmagában is jelzi az illetőnek, hogy követelményt támasztanak vele szemben.

A gépmesterek munkájának megítésére már nem tartjuk alkalmasnak a jelenlegi rendszert. A műszakvezetők feladatainak meghatározásával teljesen egyetértek. Nem vontam kétségbe egyetlen ilyen vezető vezetői alkalmasságát, irányítási képességeit. Csupán jelezve lett, hogy a gépmesterek munkáját is döntően ők minősítik, holott a válaszadó is elismerte, kellő betekintéssel munkájukba nincsenek.

Azzal egyetértek, hogy nem kivitelezhető megfigyelői státuszba üzemmérnököt a termelési osztályokra helyezni. Szakmai végzettségük többre teszi őket alkalmassá! Olyan szakembereknek tartjuk őket, akikben megbízunk, akik a gépészeti feladatokat átölelik, irányítják, beleértve a gépészeti gárdát is. Véleményem szerint jelenlétük a termelési osztályok működését elősegítik, mivel a gépészeti vonalat a termelésben is szakemberek irányítanák, kezelnék. Végül is azért vannak. Akkor is jól működhet egy osztály, ha az azon be-

lül lévő egységek önállóan is jól dolgoznak, egyik munkaterület szervesen a másik területhez kapcsolódva. Szerintem nem feladata ma egy üzemvezetőnek a gépészeti problémák felvállalása. Arra megfelelő szakembereket kell kinevezni. Lehet egy irányítást úgy is korszerűsíteni, hogy avval nem a létszámot, hanem a hatékonyságot növelem.

A Gépmesterek Szakmai Szervezete időközben levél formájában kérte fel a vállalat igazgatóját, hogy a gépészeti vonalon tapasztalható hiányosságok kiküszöbölésére tegyen intézkedést. Egyetértek a válaszával abban, hogy a munkahelyi demokrácia gyakorlása nem lehet azonos a polgári életben gyakoroltéval, mégis azt kell mondanom, nem a diktatórikus vezetés, hanem a megegyezések viszik előre a vállalatokat is. Úgy hiszem, azon vállalatoknál érhető el magasabb termelés, jobb minőség, ahol a dolgozók nemcsak végrehajtói, hanem részesei is a munkájuk eredményének, és ahol nyugodt, kiegyensúlyozott, elégedett dolgozók vannak többségben.

Végezetül, bár merőben más-más nézetet képviselünk, a gépmesterek helyzetéről írt cikkkel kapcsolatban kifejtett nézeteit tiszteletben tartom.

Kovács László

Ajándék

Mikorra ez az újságcikk megjelenik, már mindenki tudja, mi is került az ajándékcsomagba, így hát nem rontom el a meglepetést, ha emlékeztetőül felsorolom: 6 kg mosópor, 10 kg cukor, 2 kg zsír, 50 dkg kakaó, 1 doboz szaloncukor, 1 db Lipton tea, 1 db folpack, 1 db alufólia, 2 db műanyagtáska.

Ezt a karácsonyi ajándékot a szakszervezet és a vállalat megegyezése hozta a karácsonyfánk alá. A megállapodás lényege a következő volt: a vállalat átad a szakszervezet részére 1 millió forintot, hogy ebből az összegből vásároljon ajándékot. Egyetlen kitétel szerepelt a vállalat részéről az összeg átadásának feltételeként, hogy a dolgozók egyenlő arányban és a szakszervezet által kimunkált és pontosan rögzített elvek alapján kapják az ajándékot.

Az ajándékcsomag — a szakszervezet döntése szerint, mellyel a vállalatvezetés is egyetértett —, alanyi jogon jár mindazon dolgozóknak, akik 1989. május elseje előtt létesítettek főállású munkaviszonyt a gyárral.

Tehát a Pécsi Dohánygyárban ebben az évben legalább kilenc hónapot kellett dolgozni ahhoz, hogy valaki rákerüljön a kiosztási jegyzékre, ha viszont ezt teljesítette, akkor rá is került. Természetesen aki időközben leszámolt a kiosztás előtt, az nem kaphatta meg. Összesen 788 fő részesült fenti feltételek alapján az ajándékozásban.

A szakszervezet kezdeményezése és a vállalatvezetés rugalmassága példamutató lehet az elkövetkező évekre is, de csak akkor, ha a pénzügyminiszter is így látja és nem fogja a szakszervezeti ajándékot is a jövő évtől kezdődően megadóztatni.

Ezekkel a háztartásban mindig elkelő, de az ünnepek idején különösen értékelhető ajándékként megkapott árukkal tehermentesíteni lehet a családi költségvetést, ha szerényen is, de emelve ezzel az ajándékozásra az ünnep fényét emelő bevásárlásainkra fordítható összeget.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani valamennyiünk nevében *Biczó Dezső* nének azért a lelkiismeretes és gondos szervező és lebonyolító munkáért, amivel lehetővé tette, hogy a karácsonyi nagybevásárlások előtt megkapjuk az ajándékot!

— tézésé —

III. Országos Védjegy-szemle

Most harmadszor került sor a „Magyar Védjegy-szemle” megrendezésére a Magyar Gazdasági Kamara szervezésében. A III. Magyar Védjegy-szemlén való részvételre pályázni lehetett, amelynek elfogadása alapján kerülhetett sor a védjegyek bemutatására, minősítésére. Természetesen vállalatunk is benyújtotta pályázatát erre a rangos bemutatóra, annál is inkább, mivel az 1986. január 1-től 1988. december 31-ig terjedő időszakban — és ezen időszak alatt lajstromozott védjegyekkel lehetett részt venni — vállalatunk 5 kombinált védjegyet mondhat magáénak.

A pályázat célja a magyar védjegy-kultúra felmérése, a kimagasló színvonalú alkotók, a közreműködő szakemberek díjazása és a tapasztalatok terjesztése.

Az értékelésre, az eredményhirdetésre és a díjak kiosztására november 15-én került sor az Ipari Minisztériumban, ahol a szemlén részt vevő védjegyeket a helyszínen mutatták be. Örömmel értesítjük kollektívánkat, hogy nívó elismerésért a 125.322 lajstromszámon bejegyzett Pátria címjelzékünk oklevelet nyert. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy a vállalatunk által jelenleg gyártott termékeink — a kétféle Sopiane 17 kivételével — védjegyzetelve vannak, ami azt jelenti, hogy mind a név, mind a címjelzék megjelenési formájának használatára kizárólagos jogosultságunk van.

A program egyik eseménye volt *dr. Sasvári Tibor* — a nemzetközi UMK vezetője és egyúttal a Védjegybizottság elnökségi tagja — által tartott előadás „A magyar és nemzetközi védjegyjog és gyakorlat időszzerű kérdései” címmel. Az előadó külön kihangsúlyozta, hogy milyen nagy jelentősége van a nemzetközi gyakorlatban — különös tekintettel a valóban érvényesülő piacgazdaságra — a védjegyzetelt termékek, amely képes arra, hogy egy céget ismertté tegyen hazai, mind nemzetközi viszonylatban. Ez megerősített bennünket is, hogy jó úton járunk akkor, amikor kiemelten kezeljük az általunk megjelentetett termékek védjegyzetésének kérdését.

S. E.

Ádvent első napján

Kedvesem!

Ádvent első napján írom e sorokat hosszú, hosszú évek, több mint tizenhárom esztendő múltával Hozzád, és most úgy tölt el engem is az a fajta várakozás — mely betöltötte a füge- és gránátalma-árusokat és pénzváltókat ott, közel kétezer évvel ezelőtt a galileai napsütés kegyetlen záporában és a poros, bíborszínű alkonyban, vagy mint azokat, akik ott fent magányosan is együtt vannak, ott fenn akár a Hargitán; vagy mint azokat, akik a tömegben is egyedül vannak, akár itt lent a Mecsek alján —, mint azt az öreg matematikust, akinek tudománya már nem terjed ki a csillagok csalárd útjának vizsgálódására, csak arra, hogyan peregnék ki markából az élet piros, kék, zöld és rózsaszínű körei és mennyi még a szürkéből.

A töprengés vagy némává vagy feleségvé teszi az embert.

Erőt kellene venni magunkon, követve a példáját azoknak, akik fölényes magabiztossággal kérdezőből oly biztos felelővé változtatják az embert; de hát mivégre most a kérdés, hogy mikor lesz még egyszer olyan fenséges szép konstellációja a csillagoknak, vagy mi történt a teremtés

nyolcadik napján, virágozott-e már és még a bünbeesés fája? Sokak kérdése ma az: tudak-e mit enni?

Mert minek a kérdés és a gondolat akkor, amikor az értelem igaz fényét a bizonytalanság, a lemondás, a mindenbe belenyugvás párja homályosítja el?

Nem sok hasznát vehetjük most a hálátlanságnak, amely oly nélkülözhetetlen mindazoknak, kik felfelé törekednek!

Élő tanúi vagyunk egy eltékozolt élet gyötrődéseinek és önmarcangolásainak, nem feledhető bűneinek, halottak jajgatásait, környörgéseit és részeg röhögését, mi fogjuk le a kezét, hogy ki ne tépje a szemét, amellyel örökkön egy ifjú, egy reményteljes ifjú véres árnyát látja, akit ő tett áldozattá, miközben az igazi áldozat ő maga volt!?

De mily csekély disz élettogytig tartó vezeklése évezredekhez képest, a szent Karácsony ünnepén könnyező gyertyák imbolygó árnyához képest, talán a gyertya is melegít, és ünnepek után a szemét is kincseket takarhat.

Ádvent első napján írom e sorokat, félve, hogy a koszorúk nem Damoklész kardjaként fűgének felettünk, hisz

tudom, tetted, tettük, amit kellett és tenni fogjuk, mert mire szólhattunk volna, kitépetett a nyelvünk, de vajon magunkban hordozzuk-e egy új élet csiréit, félve az időtől, mert piramist már nem építhetünk, hogy legyen mitől félnie az időnek, csak gyertyát gyújthatunk azokért, akik nicsenek itt, azokért, akik várják, s azokért, akik lesznek.

Hitték az egyiptomiak, hogy a nap, mikor a sötétség orvul megtámadja s vérebe hal az ég alján, mindig jó hitben és reménységben hagyja feleségét, a földet, s az másnap reggelre megszüli az új napot, aki bosszút áll atyja gyilkosán, a sötétségen, de ha újra meg kell halnia, akkor is otthagyja az új élet csiréjét az örök és halhatatlan földanyában, s ez ismétlődik míg világ a világ, egy önmagát gerjesztő körforgás.

Ádvent — várakozás.

Oly nagy most a tolongás a damaszkuszi úton, de végig kell rajta mennünk, nem a hamis próféták megigazolása miatt — hanem elsősorban önmagunk s hitünk megmérettetése és leginkább az egymásrafaláthatóság miatt.

Ebben a hitben kívánok Neked Boldog Karácsonyt és Boldog Új Esztendőt, melyben talán egymásra talál végre a sugárzó szépség és az okos értelem.

Úgy legyen!

Horváth István

Jegyzet

Nap mint nap felteszik felém a kérdést, léptél-e már a „politikában”, melyik pártban találok meg a helyed? Számomra eléggé idegesítő, mert erre csak hosszabban tudnék választ adni, ami már magyarázkodásnak is tűnhetne, s végül is nem tudok mindenkinek külön-külön előadást tartani erről a témáról. Arra pedig várni kell, hogy alkalom nyíljon írásban kifejteni nézeteimet, például az újságban. Volt olyan megjegyzés is, hogy előbb-utóbb mindenki beadja a derekát a körülmények alakulása szerint. Nos, megpróbálok magamból kiadni valamit azokból a problémákból, amelyek lényegében sok-sok éve feszültséget okoznak bennem.

Azt tapasztaltam a mozgalmi éveim során, hogy majd mindenki (többség) a súrlódás nélküli életet kereste és szinte senki nem látta, láttatta a „nyugis élet” veszélyeit. Sem fent, sem lent. Pedig a közvetlen, baráti, kollegiális érintkezések során már beszéltek arról, hogy egyre „lyukasabb” a közös főzőüst! Most meg nem érzi felelősnek magát senki. Mindenki varrodába szeladgál „új ruháért”, elvélve a divat az divat. Legyünk tárgyilagosak, a harcot általában nem kedveljük, ha azt mindenkiért kell vállalni. Beállt mindenki a sorba, s ha valakinek épkézláb gondolata volt,

az is elhessegette annak lehetőségét, hogy kifejtse, nyilvánosan számot adjon erről.

Tette ezt párttag, pártonkívüli, párttitkár, ilyen-olyan vezető, vagy szervezet, úgy egészében kevés kivételtől eltekintve. Én igyekeztem nem beállni a sorba, de egy idő után, amikor a közömbösség tetőfokra hágott, elbizonytalanodva megkérdeztem magamtól: miért pont nekem legyen fontos a „magasabb fordulatszám”? Mire fel, amikor a szervezet egészében félt minden „norma” emelésétől. A felsőbb szintű irányítás féltette a kényelmes, konfliktus nélküli életét. Sokszor bújít belém a kisördög és már csak azért is „éles” mondani valóm akadt számukra, amelyet nem az elfogadott írásos dogma vezérelt, hanem a „lenti”, kézzel fogható valóság. Különcödőnek neveztek, pedig igazából ők voltak a „mások”. Sokszor, képletesen mondva, becsúsztam az asztal alá, lehajtottam a fejem és belső énemről kérdeztem: hát első sorban nem a vezetésem, a párttitkárnak kellene tudni, mekkora kárt okozunk magunknak azzal, hogy minden alulról jövő véleménynek a fentiek által diktáltakkal történő azonosulását várták el? Így mutatott „példát” az „élcsapat”. Őszintén mondom: érzem, hogy ezzel a diktátummal nem azonosul

a társadalom, sőt elérkeztünk ahhoz a ponthoz, hogy már a párttagság jó része sem. Reménykedni kezdtem, hogy talán az igazi emberi tényezők veszik át az uralkodást. Az úgynevezett reformszellemért szálltam síkra az utóbbi években. Azóta azonban a párt reformista része sem győzött meg arról, közérthető nyelven, hogy mit akarnak tenni az országért, a népért. Az újjá alakult MSZP-ben sok a mosdatlan „forma”. Én unom már a várakozást. Ebből állt az életem egy része. Teljességgel érthetetlennek ítélem azt az abszurd ténnyt, hogy gyanúval veszik körül azt, aki valóban akarta az új eszmék felszínre jutását. Megelégedtem tökéletesen, talán végleg is. Nem csoda, hogy „lezüllöttünk”, főleg erkölcsileg, majd gazdaságilag is. Ezek teljesen természetes következményei a tömény képmutatásnak.

Sokszor csóváltam a fejem, mert az úristennek sem akartam megérteni, miért a párt fűtül azokra, akik őszintén szeretnék a felemelkedést?!

De hát tudom már, szárnyú gyarlóság az oka. A kényelmükért harciaskodásra is képesek az emberek. Azért a kényelemért, amelynek már sok ténye vált ismertté és amelyet a társadalom rovására alakítottak ki maguknak dicső „fent”-jeink. Ezen van a hangsúly!

(Folytatás a 7. oldalon)

A várakozás unalma

A várakozás unalma

(Folytatás a 6. oldalról)

Mert én is szeretem és szeretném a kényelmet, de csak azt, amelyet igenis megérdemlek. De amikor a megérdemeltet is töprengéssé, esetleg még szenvedéssé is változtatják a tisztas érzéssel már nem rendelkező hatalmasok, akkor jogos az ellenzék kialakulása, jogos annak bájoló, csábító fellépése, pedig talán az ő eszközei is csak most láthatók, vagy most tűnnek tisztának! Nem tudom, hogy a társadalom eddigi sírása az őszinte tenni-akaróknak meddig hatolt a „szürke álmományaiba”. A nagy nyomások az „edzést” elvégezték-e. Egy biztos, a nagy teher már felrakatott a vállakra, a fentiek vállára. Úgy érzem, szinte bármi jöhet, csoda már nincs.

Egyet határozottan tudok ma: renge-

teg kárt csinálhatnak a hatalomgyakorlók úgy, hogy a hajuk szála sem görbül meg. Ma is, a jövőben is, s még sokáig! Az előnyök szeretete, hajszolása lehetetlenné teszi az önkritikát. Azt hiszem, jól láttam közelről az életem során, hogy nem a magamfajták züllesztették a társadalmat. Tudom azt is, sokféle szocializmus létezik, de sokféle ember is. Szervezeteken belül és azokon kívül is. Nem leszek süket, sem vak, ha azt tapasztalom, hogy szilárd jellemekre épít bármely balos párt, a vezetés, a szakszervezet, azt azonnal észre fog venni. Jó lenne, ha esetleg még az én életemben ez a kívánatos fordulat megtörténne. Sajnos nehezen hihető számomra, hogy begyepesedett tradíciót feladnának egyik évről a másikra — megtörténhet, bár úgy lenne!

Kiss József

Az üzemorvos írja

Az anyaságról

A Pécsi Dohánygyár 850 dolgozójából több mint 500 fő nődolgozó, közöttük különböző korúak vannak, de túlnyomó többségük fiatal, akiknek még nincs gyermekük, vagy ha van is, még esetleg szeretnének. Nem mindegy, hogy ezek a fiatal nők hogyan készülnek fel az anyaságra, hogyan készülnek erre a fontos eseményre, mely ezután meghatározza egész későbbi életüket sőt egész környezetüket is. Ha nagy szónak is tűnik, az egész országot, mert ők alkotják majd a 2000. év Magyarország lakosságát.

Először is fontos a leendő anya életmódja. Munkája mellett pihenjen elegend, ezen természetesen nem csak az alvást értjük, de az egyéb testi-lelki kapcsolódást is (sport, tánc, színház, mozi stb.). Nagyon fontos a táplálkozás is, melynek sok fehérjét kell tartalmaznia. Megfigyelések szerint a vitamínhiányos táplálkozás elősegíti a nyitott hátgerinc fejlődési rendellenességet, mely tragédia gyermeknek, családnak egyaránt. A terhesség vállalásának elhatározásakor a fogamzásgátlást abba kell hagyni. Három hónappal egyéb módon kell védekezni. Természetesen, ha terhesség előbb bekövetkezik, azt, egyéb kizáró ok hiányában ki lehet hordani. Ha viszont a tabletta szedés befejezése után 3 hónappal nem következik be terhesség, célszerű a nőgyógyászt felkeresni, aki egyszerű, enyhe hatású, peteérést segítő gyógyszerekkel ezt a problémát meg tudja oldani. Bár az asszonyok ciklusainak hossza különböző lehet, a többség 26—30 naponként menstruál. A fogamzás legnagyobbat valószínűséggel a várható vérzés előtti 14. napon következhet be. Elősegíti a megtermékenyítést, ha a megtermékenyülés várható ideje előtt néhány napig tartózkodnak a közönségtől, mert a spermiumok nagyobb koncentráció-

ban lesznek. Ha a megtermékenyülés létre jön, a következő tünetek léphetnek fel: a várt menstruációs vérzés elmarad, a menstruáció előtti mellfeszülés fokozódik — az egyes ételek íze változik, enyhe hányinger, főleg a reggeli órákban fáradtságérzés. A biztos diagnózist részben a laboratóriumi lelet (Menotest), részben a nőgyógyász adja meg.

A terhesség korai időszakában a fizikai terhelés kevésbé veszélyes. A fizikai munkában, sportban, háziasletben nincs szükség megszorításokra. Veszélyt ilyenkor a kémiai, a sugárzó anyagok, a hőhatás (forró fürdő, szauna) jelenthetnek, de ezek nálunk a Dohánygyárban nem fordulnak elő. Problémát okozhatnak enyhe tünetek: hányinger, hányás, fáradékonyság, ami megnehezíti az egyes munkahelyeken való dolgozást. Törvényeink értelmében félidőben (20. hét) levő terhest könnyű munkára kell helyezni. (Ez nálunk nem lehetséges, mivel minden fizikai munka közepesen nehéz, erről a munkaügyi osztály igazolást is ad, és szükség esetén ennek alapján táppénzen tartják a terhes nőt.) Ugyancsak táppénzre kell venni a terhes nőt, ha vérzik, mert ezáltal „veszélyeztetett” terhessé válhat. A 20. héttől a terhesség már komoly fizikai terhelést jelent, a terhesség során a szervezetben nagyobb mennyiségű víz halmozódik fel. Álló munkánál gyakori a lábak dagadása, melyet gyakori helyváltoztatással, mozgással, a lábak napi 1—2 órára való felpolcolásával elkerülhetünk. Az egyre növekvő súlyú terhesség a gerincoszlop terhelését, annak statikáját is megváltoztatja, minden teher, csomag emelésekor a gerincoszlop korábban kevésbé terhelt szakaszára hárul, ez kellemetlenséggel,

(Folytatás a 8. oldalon)

A tanulmányi szerződésről

A munkáltató szakember szükségletének tervszerű biztosítása érdekében tanulmányi szerződést köthet. Tanulmányi szerződés köthető iskolarendszerű nappali, vagy esti-levelező tagozatos oktatásban, tanfolyami képzésben, ill. tanulmányúton részt vevő személlyel. Ha a dolgozó más munkáltatóval köt tanulmányi szerződést, ezt munkáltatójának köteles bejelenteni. Nem köthető tanulmányi szerződés a jogszabály alapján járó kedvezmény biztosítására, valamint ha a tanulmányok elvégzésére a munkáltató kötelezte a dolgozót. A tanulmányi szerződést írásba kell foglalni, tartalmazza a szerződő felek kötelezettségei alkotják. Meg kell határozni a munkáltatót terhelő támogatás formáit és mértékét, továbbá a dolgozó által a munkáltatótól kötelezően munkaviszonyban töltendő idő tartamát is. Ez időtartam a támogatás mértékével arányos, legfeljebb azonban 5 év lehet. A munkáltató köteles a dolgozónak a tanulmányok idején támogatást biztosítani. Ez nappali képzés esetén társadalmi ösztöndíj, esti vagy levelező tagozatos tanulmányokról fizetett munkaidő kedvezmény, tanulmányi szabadság, valamint utazási költségterítés, tanfolyami képzésnél pedig a kieső időre járó átlagkereset és tanfolyami költségek biztosítását jelenti.

Az alsó-, közép- vagy felsőfokú oktatási intézmény esti, vagy levelező tagozatán tanulmányokat folytató dolgozó nem foglalkoztatható olyan munkaidő beosztásban, ill. nem kötelezhető olyan mértékű éjszakai vagy túlmunkára, mely őt a kötelező foglalkozásokra és vizsgákra történő felkészüléshez, illetőleg az azokon való aktív részvételben akadályozza. Az általános iskola esti vagy levelező tagozatán tanuló dolgozónak — ha nem biztosítható számára olyan munkaidő beosztás, hogy a kötelező iskolai foglalkozás kezdetére odaérkezessen — munkaidő kedvezményt kell biztosítani. Ez tanítási naponként legfeljebb egy óra lehet. A felsőfokú oktatási intézmények esti tagozatán tanulók számára legfeljebb heti nyolc óra munkaidő kedvezmény, a levelező tagozatán tanulók számára pedig az intézmény által előírt kötelező foglalkozások látogatására szabadnap jár. A vizsgán való részvétel érdekében bármely szintű tanintézetben továbbtanuló dolgozót olyan mértékű szabaddíj illeti meg, hogy a vizsga időpontjára az oktatási intézményhez beérkezessen, és a vizsgán részt vehessen.

A továbbtanuló dolgozónak az őt megillető rendes szabadságon felül tanulmányi szabadság jár.

Mértéke tanévenként a következő: Általános iskolában tanulók részére: 5 munkanap, középiskolában tanulók részére: 10 munkanap, főiskolai képzés esetén: 15 munkanap, egyetemi képzés esetén: 18 munkanap.

Érettségire és szakmunkás vizsgára történő felkészüléshez a dolgozót további 5, diplomatervezet elkészítéséhez, valamint az államvizsgára való felk-

(Folytatás a 8. oldalon)

A tanulmányi szerződésről

(Folytatás a 7. oldalról)

szüléshez összesen 20 munkanap tanulmányi szabadság illeti meg. Tanulmányi szabadság tanévismétlés esetén nem jár. Munkahelyváltáskor a dolgozónak a korábbi munkahelyen ki nem adott tanulmányi szabadságát új munkahelyén kell megkapnia. A támogatásban részesülő személy köteles a szerződésben előírt tanulmányokat eredményesen folytatni, majd a munkáltatónál a szerződésben meghatározott ideig munkaviszonyban állni. A tanulmányi szerződésben a felek kiköthetik, hogy a képesítés megszerzése után — a szerződésben meghatározott időn belül — a munkáltató a dolgozót végzettségének megfelelő munkakörbe helyezi át. Megállapodhatnak továbbá abban is, hogy a munkaviszony szünetelésének ideje (pl. gyed, gyes, katonaság) mennyiben számítható be a munkáltatónál munkaviszonyban töltendő idő tartamába. Ilyen megállapodás hiányában a munkaviszony szünetelésének csak az az időtartam vehető figyelembe, amelyre a dolgozót rendes szabadság is megilleti. Ha a dolgozó tanulmányi kötelezettségeinek igazolatlanul nem tesz eleget, illetőleg a meghatározott időtartamot nem tölti le, a munkáltató követelheti tőle az addig nyújtott támogatásnak megfelelő összeg megtérítését.

Ha a munkáltató szegi meg a szerződést (pl. nem biztosítja a támogatást), a másik fél mentesül a szerződésben vállalt kötelezettségei alól, és a szerződészegésből eredő esetleges igényeit is érvényesítheti. A tanulmányi szerződés kötésénél a sorkatonai szolgálatot teljesített személyeket — azonos feltételek esetén — a leszerelést követő három évig előnyben kell részesíteni. Ha a tanulmányi szerződéssel továbbtanuló dolgozó a támogatás ideje alatt munkahelyet változtat, a tanulmányi kedvezményeket és költségeket az új munkáltató átvállalhatja.

— Juhászné —

Az anyaságról

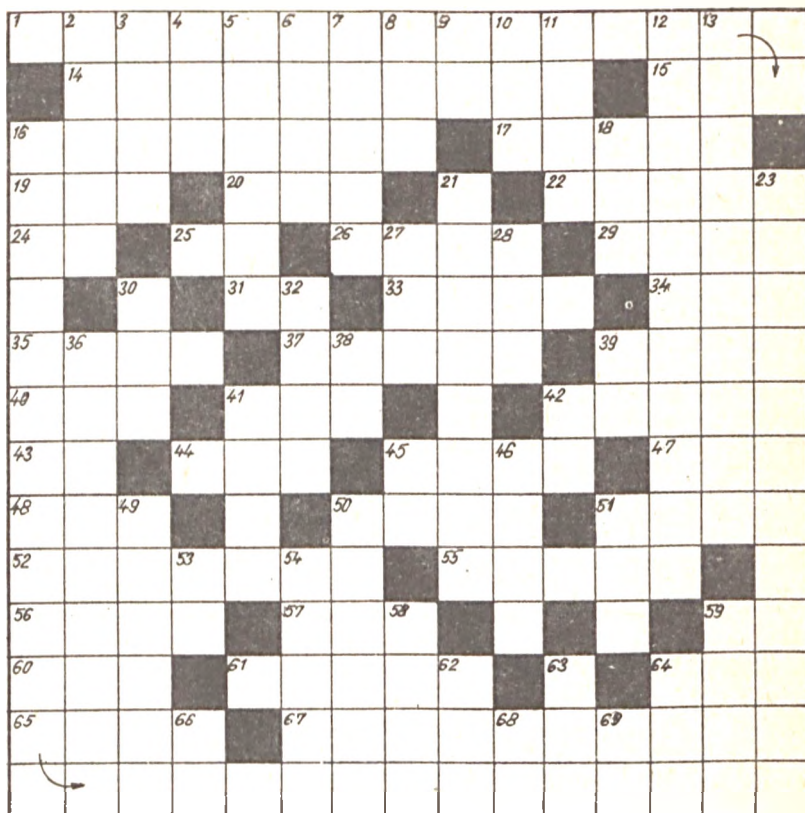
(Folytatás a 7. oldalról)

sőt fájdalommal is járhat. Ha a terhes nőnek valamit fel kell emelnie, lehetőleg ne derékból hajolva tegye, hanem guggoljon mellé, és kiegyenesedett derékkal emeljük. Ne a gerinc, a comb viselje a terhet. Mindezen megkötések mellett adott munkahelyen a terhes dolgozhat, elláthatja a háztartását. Rendeletileg szabályozták viszont azt, hogy a terhesség 36. hetétől szülési állományba kerül a terhes nő és ettől kezdve a munkahelyén végzendő munkától is tartózkodnia kell.

Ha ezeket a gondolatokat, melyeket leírtam, a fiatal nők figyelembe veszik, szép, egészséges gyermeket hoznak a világra, akiben egy életen át sok örömük lesz.

Dr. Varga Éva

KERESZTREJTVÉNY

Vízszintes: 1. A megfejtés első része. (Zárt betűk: H, T, N.) 14. Állatkitömő. 15. Pest közeli város. 16. Arab díszítés. 17. Angol pop énekes. 19. A közepén szórt! 20. Kever irra. 22. Rágócsontok. 24. Kevert nyűg. 31. Személyes névmás. 33. Veszélyes lég. 34. E, I, L. 35. Kázus. 37. Szlovák város. 39. Hangtalanul felelek! 40. Lézer mássalhangzói. 41. Lakoma. 42. Idegen tagadás. 43. Egy mást követő betűk. 44. Országbíró. 45. Alkohol gyök. 47. Jupiter fele. 48. Páratlan náluk. 50. Játékban első. 51. Európai nép — ford. 52. Bolgár város. 55. Szovjet város. 56. Európai nép. 57. Ellenértéke. 59. Állóvíz. 60. Testrész. 61. Tánc. 64. Visszacsen! 65. Fordított férfinév. 67. Szovjet operaénekesnő.

Függőleges: 2. Udvari szolga. 3. Fordított helyragok. 4. Betegebb rész. 5. Mustárgáz. 6. U. S. űrkutatási hivatal. 7. Vigyáznak rá. 8. Feltételes rag. 9. Klasszikus kötőszó. 10. Ruhát tisztít. 11. Kevert tref. 12. Szovjet fizikus volt. 13. Élőlény. 16. A megfejtés második része (zárt betűk: J, G, M). 18. I, O, G. 21. Cukrozok. 23. Gazdasági fogalom. 27. Famunkás. 28. Női becenév. 30. Jogi eljárás. 32. Pravoszláv szentkép. 36. Légmozgás. 38. Argon. 39. F. Y. 41. Bányaárat. 42. Holland gk. jelzés. 45. E, Y. 46. Szivárványhártya. 49. Elmebeteg. 50. Titánia férje a germán mitológiában (ford.). 51. Rágcsáló. 53. Nevelési Központ. 54. Idehívtam. 58. Arnó

eredeti helyesírással. 59. Város angolul (W=V). 62. Nagy edény. 63. Kevert láz. 64. Az urimi ósátyja. 66. Z, E. 68. Tagadás. 69. Klór.

Beküldendő a vízszintes 1. és függőleges 16. sorok megfejtése. A helyes megfejtők között jutalomkönyvet sorsolunk ki.

Előző havi számunkban közölt rejtveny helyes megfejtése: vízszintes: Hallikarnassos, Babilon, Alexandria, függőleges: Ephesos, Rhodos, Osympia, Giza.

A keresztrejtvényt Takács László készítette.

HÍR

Holyreigazítás

November havi számunkban „A vérhígítás nem vérfrissítés” címmel megjelent cikkben két sajnálatos hiba csúszott. Nevezetesen a cikk írójának neve helyesen Takács Sándor (tévésen János jelent meg). A cikk első bekezdésében helytelenül (művezető) jelent meg az író munkahelyi beosztása: helyesen üzemvezető.

Mind a cikk írójától, mind lapunk olvasóitól szíves elnézést kérünk.